

A Miskolci Egyetem BTK Filozófiai Intézet által kiírt

„Szokták mondani – folytatta Szókratész – a szerelmesek a hiányzó másik felüket keresik.”,

avagy szerelem a 21.században

című pályázaton **2. helyezést** ért el **Varga Dóra** 11.a osztályos tanuló, felkészítő tanára:Cserlakiné Hagymási Krisztina

A díjnyertes pályamű:

„Szokták mondani – folytatta Szókratész – a szerelmesek a hiányzó másik felüket keresik.”

Mi a szerelem? Mit jelent szerelmesnek lenni a 21. század elején?

Mióta világ a világ, keresik az emberek a válaszokat az élet nagy kérdéseire. Filozófusok, tudósok, költők, írók és egyszerű emberek fejtegetik a létezés okát, az élet értelmét és a szerelem mivoltát. Emberek milliói keresik azt a személyt, akivel megtalálják a választ kérdéseikre vagy annyira lefoglalja őket a boldogság, hogy már nem is keresik tovább. Rengetegen úgy érzik, hogy megtalálták a nagy Őt, pedig még közel sem járnak életük párjához. Emelett megannyian sopánkodnak magányosan a takaró alatt, miközben a nekik szánt illető éppen próbálja őket elérni a lenémított mobiljukon. A válasz sokszor éppen az orrunk előtt van és mi mégsem vesszük őket észre. Ám ezen nincs mit csodálkoznunk, hiszen így fejlődünk, jutunk egyről a kettőre, hogy hibázunk, tévedünk, pofára esünk, aztán felállunk és tovább lépünk. A szerelmet több megvilágításból láthattuk már életünk során. Minden ember más és más, éppen ezért mindenki kicsit másképp látja ezt a jelenséget.

A tudósok, kutatók az agyban lejátszódó kémiai folyamatok sorozataként definiálják a szerelmet. Az egyes, agyban termelődő, hormonok változásaival magyarázzák azt a bizonyos rózsaszín ködöt a szemünk előtt. Az első ilyen hormon a feniletilamin. A feniletilamin egy olyan ingerületátvivő anyag, amely a hirtelen kialakuló intenzív vonzalomért felelős. A szerelme első látásra érzést is ez a hormon okozza. Erről a hormonnól fontos tudni, hogy az agy ezt maximum körülbelül 3-5 évig termeli, ezután az időtartam után kiürül a szervezetből, tehát nem túl szerencsés, ha kapcsolatunkat csak ez az anyag "tartja össze", mert 4 5 év múlva

kiábrándulhatunk kedvesünkből. A feniletilaminnak van egy másik oldala is, ugyanis lehetséges, hogy nem csak a párunk, hanem egy másik nő illetve férfi láttán indul be a termelés, ilyenkor megnő a félrelépés kockázata. Igaz az első szerelem után már nem szökken úgy fel a feniletilamin szintünk, ám az agylebeny fejlődésével ismét igen magasra nőhet. A következő szerelemi vegyület az oxitocin, amely már a komolyabb kötődést fokozza. Ezt a hormontermelést összebújások, ölelések, kézfogás, érintések váltják ki az agyban. Ez fordítva is igaz, nem csak vegyület képződését váltják ki ezen meghitt pillanatok, érintések, hanem maga az oxitocin is arra sarkallja az embereket, hogy átöleljék, megcsókolják szívük választottját és kézen fogva sétáljanak az utcákon, összebújva együtt aludjanak, vagy éppen egy padon üljenek így. Egy tartós hosszútávú kapcsolatban nagyon fontos kémiai anyag, mert növeli az elkötelezettséget, az összetartozás érzését, a bizalmat és ezáltal lesz igazán mély és meghitt egy kapcsolat. És bizony az oxitocin a válasz arra is, hogy miért ragaszkodnak könnyebben a nők, mint a férfiak. Ez azért van, mert a női hormonok serkentik, míg a férfi hormonok gátolják a termelődését, így a férfiak nehezebben kötelezik el magukat és kötődnek a nőkhöz. A szerelemi mellett más emberi kapcsolatokban is szerepet játszik az oxitocin, ugyanis egy baráti vagy testvéri ölelés miatt is megugrik ez a szint a szervezetünkben. A harmadik hormon a feromon, ez nem köthető szorosan a szerelemhez, inkább a nemi vágyért és a vonzódásért felelős. Kétféle feromont ismerünk, az androszteron és az androsztedion. Az utóbbi jellemzően csak a férfiak vizeletében és verítékében mutatható ki, ami vonzza a nőket. Köztudott, hogy a nők számára nagyon lényeges a férfi illata, mert ez hatással van a párválasztó ősztöneinkre. Végül, de nem utolsósorban a boldogsághormonok következnek. Egy kiegyensúlyozott, boldog párkapcsolatban ezek a hormonok kiemelkedően magasak lehetnek. Az endorfin megnövekedett mennyisége a kapcsolat stabilitását eredményezi, nyugalmat és biztonságérzetet ad. A dopamin serkentő, energizáló hatású. A szeretett személy képének látványától is megnövekedik ez a hormonszint. A szerotonin pedig megemelkedik egy kellemesen együtt eltöltött nap vagy egy jó beszélgetés után a szerelmünkkel. Tehát a tudomány álláspontja szerint ezek a kémiai folyamatok lejátszódása okozzák azt a leírhatatlan gyönyört, amit a nagy Ő iránt érzünk, és mindez csak a fajfenntartás érdekében történik.

Az művészetekben már egész másképp értelmezik a szerelmet. Számptalan szerelmes vers és dal született már a történelem során. Költők, írók és dalszerzők ezrei vetették papírra szerelmes gondolataikat, szenvedéseiket vagy fejezték ki csodálatukat a szerelmük iránt. Néha még a hétköznapi embereket is homlokukon csókolja a múzsa és tolluk ragadnak, ezek legtöbbször nem a legszebb szerelmes költemények, de mind tudjuk, hogy a szándék a fontos. Ismerjük be, mindannyian örülnénk egy szerelmes versnek, amely kifejti, hogy milyen

szépek, kedvesek és okosak vagyunk és mennyire fontosak vagyunk a másik fél számára. Ebben az esetben az sem számít, ha a rímek nem is olyan frappánsak és találók, a szótagszámok nem precízek és picit nyögve-nyelős lett az utolsó pár sor, csak értékeljük a szép gesztust és örülünk neki. A magyar nyelv a világ legszebb és legválasztékosabb nyelvei közé tartozik. Ezt a magyar költők ki is aknázták a magyar szerelmi líra megteremtésekor. Csodálatosan szép és könnyekig ható szerelmes versek születtek a magyar irodalomban. Költőink által betekintést nyerhettünk, az irodalomban olyan nagy változatossággal előadott szerelembe. Egyesek viszonzatlan, beteljesületlen szerelemtől kínlódva írták költeményeiket, míg mások képtelenek voltak betelni a szerelmük magasztalásával és erről írtak számtalan szebbnél szebb verset. A magyar szerelmi költészetéről nem hiába jut eszünkbe elsősorban Ady Endre. Leghíresebb szerelmes versei a Léda versek, melyeket egy férjzett zsidó asszonyhoz, Diósiné Brüll Adélhoz írt. Kettejük kapcsolatára legfőképp a viszálykodás, a be nem teljesült szerelem jellemző. Ez verseiben természetesen erőteljesen megjelent, így bepillanthattunk Ady vágyakozásába, tépelődésébe, szenvedéseibe. Ez volt Ady első szerelme így verseire jellemző a szenvedélyesség. Mikor viszonyuknak végérvényesen is vége lett, Ady később beleszeretett a nála sokkal fiatalabb Boncza Bertába, akit verseiben Csinszkanak nevezett. Az ő kapcsolatuk már sikertörténetként könyvelhető, hiszen ez egy viszonzott szerelem volt és a házasság szent kötelékével is megpecsételték közös sorsukat. Versein megfigyelhető az éles váltás, amely szerint Ady vágyai sokkal csillapodottabbak és nyugodtabb lelki állapota, már csak egyéb magánéleti problémái kínozták. Úgy érezte, megtalálta életre szóló társát és vele is marad az idők végezetéig. Amint megfigyelhettük, egy költő, ember életén belül is van különbség szerelem és szerelem között. A magyar szerelmi költészetre ugyanígy jellemző a változatosság és sokszínűség. Ahány költő, annyi féle meghatározása a szerelemnek. Manapság egyre több szerelmes dal kerül a zenei piacra, pedig már az középkorban megjelentek a lanton kísért szerelmes balladák. A szerelmes zenék mindig is jelen voltak éltünkben. Sokan azért hallgatják, mert tetszik nekik a dallama, mert olyan fülbemászó. Mások a szövegét találják jópofának, míg egyesek szerelmi csalódásukon, bánatukon igyekeznek túllépni egy szomorkás hangú szerelmes nótával. Vannak, akiket Ámor varázsos nyila talált el és pörgetik újra és újra számukra legkedvesebb, legmélyebb érzésekkel teli dalukat. Mint mindenhol itt is akadnak kivételek, akik fintonogva tekerik el azt a rádiócsatornát, ahol éppen egy ilyen számot játszanak. A szerelem egy olyan téma, amely a zene szinte összes stílusában megfordult egy-egy zeneszám erejéig. A képzőművészetek terén is megjelenik a szerelem, mint ihletadó. Sok festő készített már portrét, aktot kedveséről. Párokat romantikus környezetben lefestő művészek neveit tanuljuk az iskolákban. Az ókori

görögök szobrászatában is találunk nem elhanyagolható számú meztelen női testet ábrázoló remekművet. Amint észrevehettük, a művészetek minden területére kihat a szerelem, mint a művészek ihletadó múzsája. Művészetek nélkül a szerelemről talán nem is olyan csodálatos kép ugrana be elénk. A művészek segítenek kicsit megfoghatóbbá, könnyebben értelmezhetőbbé ezt az érzést. Az költők szavait idézve könnyebben kifejezhetjük érzéseinket a választott személy felé. A festők, képzőművészek segítségével a külvilág szemén keresztül láthatjuk a szerelmet, szerelmeseket.

A filozófia három fajtáját különbözteti meg a szerelemnek. A filia, amelyet az istenek vagy valamilyen felsőbb hatalmi rendszer iránt érzett szeretetként említünk, azaz imádat. A keresztények Isten iránti szeretetüket határozhatjuk meg a filiával. Egyes felfogások szerint ez a fajta szeretet jelenthet egy cselekvés iránti szeretetet. Például ahogy a zenészek szeretnek hangszerükön játszani, vagy ahogy a költők szeretnek verseket írni. Az agapé a baráti vagy rokoni szeretetre vonatkozó fogalom. Így szeretjük legjobb barátunkat, testvérünket, vagy a kedves szomszéd bácsit. A vendégszeretetnek is ez a formája. Így szeretjük a külföldi cserediákokat vagy a városunkba érkező túristákat. Az erosz pedig a szerelem, amelyet csak a szerelmünk iránt vagyunk képesek érezni. Ez akartlagosan nem hozható létre és nem irányítható. Úgy is jellemzik, mint a hála legismertebb formáját, vagy egyfajta képesség a boldogság elérésére. Azok az emberek tudnak szerelembe esni, akik nyitottak a boldogságra és nem félnek az érzéseiktől. A negyedik kategória, amelyet már nem a szeretet formáihoz sorolunk, de valamilyen szempontból ide tartozik. Ez a szexus, másnéven a testi szeretet/szerelem. Ez legfőképpen a szexualitásról, erotikáról szól. Nincsen jelen benne a szerelem mély érzése, csak a testiségek dominálnak. Heves vágy, testi vonzalom a mozgatója. Érdekes, hogy pontosan egy református lelkész, Gyökössy Endre egészítette ki ezzel az előző hármat a 20. században. Egy tökéletes párkapcsolathoz, viszont a szeretetfajták mind a négy elmének egyesülnie kell, így lehet egy életen át tartó, kiegyensúlyozott, boldog szerelmet elérni. Ezek az elemek elengedhetetlenek például egy jól működő házasság létrehozásához.

Néhány modern felfogás szerint a szerelmet további fajtákra lehet bontani. Ilyen például a mánia. Ebbe a kapcsolatban a birtoklási vágy érvényesül. Annyira birtokolni akarjuk a másikat, hogy a szerelem emellett elhanyagolódik. Nem szeretet adni vagy szeretetet kapni a célja, hanem a kiszemelt személy megszerzése. Ezeknek a rögeszmés szerelmeknek leggyakoribb célszemélyei a sztárok. A következő fajta a ludus. Játékos, komolytalan szerelem, mélységek és elkötelezettségek nélkül. Ez csak a futó örömeikért van fenntartva, afféle vérpezsdítőként. Jellemző, hogy akár egyszerre több ilyen kapcsolata is lehet egy személynek, több másik emberrel flörtöl. Szórakozató résztvevői számára és gyenge nemi

vágygal társul. Végül a storge, amely fő jellemzője a baráti kötődés. Tartós kapcsolatok, jó házasságok alapja. Itt a szenvedélyesség teljes hiányáról beszélhetünk, inkább bajtársként vannak egymás mellett a partnerek. Eltűnnek a lángoló érzelmek, viszont teljes a biztonság és a bizalom a kapcsolatban. A filozófia tehát kategorizálva vizsgálja a szerelmet és jellemzői alapján fogalmazza meg. Nem csak kutatásokra és tudományos tényekre alapoz, így romantikusabb és emberközelibb képet kapunk a filozófusok szemüvegén keresztül a szerelemről.

Összefoglalva, senki sem találja a helyes választ arra a kérdésre, hogy mi a szerelem. Mindenkinek van egy elképzelése, tapasztalata vele kapcsolatban. Mindenki másképp éli át az ominózus érzést, így nem állíthatjuk senkiről sem, hogy tudja-e milyen a szerelem, amíg nem élte át ő maga. Egyéni véleményeink változatossága miatt nem határozható meg a szerelem, mint objektív fogalom. Minden ember eldöntheti saját maga, hogy mit gondol a szerelemről, melyik szempont tetszik neki a legjobban és melyikkel tud ő maga legjobban azonosulni. A szerelem, mint társadalmi kérdés, más-más megvilágításba került az idők során. A középkorban leginkább a művészetekben volt a helye. A fiatalok nem házasodhattak szerelemből, hanem érdekházasságokat kötöttek a szülők egy másik családdal. Mindenki igyekezett gyermekét egy jobb pénzügyi helyzetű családba behátásítani. Ezek az érdekházasságok legfőképpen az uralkodói családokra volt jellemző. Így egyesítették birodalmaikat a cárok, császárok, királyok. Ahogy teltek az évszázadok, ezek a kényszerházasságok elavulttá váltak. A XX. században az emberek már szerelemből házasodtak. A házasságok valóban halálukig tartottak, ugyanis ekkor még nem mertek elválni házastársuktól az erkölcs miatt, hiába is felbontható volt már ez egyházi esküvő is. A másik oka ennek, az hogy ezekben az időkben a nők még nem egyenjogúak, így maradtak a háztartásban és nevelték gyermekeiket, míg a férfiak megkeresték a kenyérrevalót. A nők nem tudtak munkát vállalni, így kereset híján a válás számukra a teljes anyagi bizonytalanságot, illetve csődöt jelentette volna. Nem maradt más választásuk, mint helyrehozni kisiklott kapcsolatukat, vagy együttélni a problémával.

A XXI. századra a nők teljes egyenjogúságot harcoltak ki maguknak, ennek eredményeként el tudtak szakadni pokollá vált kapcsolataikból. A média ugrásszerű fejlődésének köszönhetően a férfiak és nők elé a tökéletes mintát helyezték, aminek lehetetlen megfelelni. Ez a minta, hihetetlenül magas párkapcsolati elvárásokat generált, így sokkal nehezebb napjainkban helytállni egy kapcsolatban. A párkeresés is teljesen megváltozott az elmúlt néhány évben. A felgyorsult világban felgyorsult az életünk is, amely érezhető a párkeresésben is. A társadalom sürgeti az embereket, hogy minél hamarabb találjanak

maguknak megfelelő párt, állapotjanak meg, vállaljanak gyerekeket. Az ismerkedés szinterei is teljesen átalakultak. Manapság már a munkahelyünkön, iskolákban is ismerkedhetünk ellenkező neműekkel. Bevásárlóközpont hegyek nyílnak napról napra, ahová férfiak és nők egyaránt járnak. Kávézók, kocsmák, pub-ok, discok állnak rendelkezésünkre, hogy új emberekkel ismerkedjünk, barátokat szerezzünk, vagy felcsípjünk valakit. Az internet megjelenésével közösségi és párkereső oldalak alapultak meg, amelyek azzal a céllal jöttek létre, hogy akár óriási távolságokat áthidalva is megtaláljuk a szerelmet. Lehetőségek egész tárháza nyílik meg előttünk, ha ismerkedésről, párkeresésről van szó. Ezzel párhuzamban a társadalmi elvárások egyre nőnek. Hatalmas nyomás nehezedik a fiatalságra, mert minél több lehetőségünk van párt találni, annál nyomasztóbb még mindig magányosnak lenni.

A XXI. századi tinédzserek gondolkodása teljesen megváltozott a régi felfogásokhoz képest. A középiskolás korú fiatalok számára a szüzesség nem erény, hanem teher. A társadalom torzulása a mai tizenéveseket gátlástalanná, szemérmertlenné, erkölcstelenebbé tette. Jellemzőbbé váltak a rövidtávú, alkalmi kapcsolatok a fiatalok körében. A szerelem kialakulása utáni kapcsolat kialakítása helyett manapság hamarabb vágnak bele egy kapcsolatba, minthogy kialakulnak az érzelmek. Az igaz szerelem ma is ugyanúgy igaz szerelem, csak ritkább. Csupán a párkapcsolati szokások alakultak át. Ugyanúgy elérkezik az első nagy szerelem a mai tinik életében is, csak legtöbbször a rájuk nehezedő nyomás miatt inkább nem várják meg az igazit, hanem értelmetlen testi vonzalom alapú kapcsolatokba vetik magukat, mert ezt várják el tőlük társaik. Nem csoda, ha értetlenül néznek síró szüleikre, akik egy pozitív terhességi tesztet szorongatnak és azt szajkózzák, hogy hol rontották el. A szerelem árnyoldala a csalódás. Az első visszautasítások után gyakran megcsappan önbizalmunk, így a következő próbálkozásainknál már előre félünk a választól, reakciótól. Az első szerelem, amelyet oly nehezen heverünk ki, hagyja bennünk a legmélyebb nyomot, így ha az csúfos véget ér, sokkal nehezebben fogunk újra bízni, és kihat majd az egész életünkre. Ha csalódás ér minket a szerelemben, az általában komoly megrázkódtatás számunkra, ugyanis ilyenkor a legmélyebbre szűrnek bennünk. Egyfajta szorongást alakít ki bennünk és egy ideig félünk új kapcsolatba belevágni. Attól tartunk, hogy újra átvernek, hazudnak majd nekünk. A jó hír, hogy a legtöbb ilyen csalódást ki lehet heverni, de vannak, amelyek egész életünkben mély nyomot hagynak. Ennek tudatában fontos, hogy résen legyünk még, ha sosem feltételeznénk róla, hogy ilyet tenne, hiszen abban a legnagyobbat tudunk csalódni, akiben vakon megbízunk. A szerelem csodás dolog, de képes szamarat csinálni az emberből. A szerelemnek viszont van egy nem annyira ismert, de lenyűgöző arca is. Nagyon jótékony hatással van egészségünkre. Kutatásokkal alátámasztották, hogy a szerelem csökkenti a magas

vérnyomást, megszünteti a depressziót a boldogsághormon löket miatt, segít a stressz elleni küzdelemben és felgyorsítja a gyógyulás folyamatát. Tehát egy viszonzott, kiegyensúlyozott szerelem nem csak a lelkünkre, hanem a fizikumunkra van nagyszerű hatással. Tehát szeressük egymást, legyünk tekintettel társaink érzéseire és igyekezzünk a megfelelő párt megtalálni és odafigyelni a kapcsolatunk kiegyensúlyozott működésére!

Felhasznált források:

http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index.php?option=com_tanelem&id_tanelem=124&tip=0

<http://fokuszbanano.hu/parkapcsolat/Szerelemfajtak>

<http://erhangja.ro/blog/mozaik/filozofia-mindenkinek>

<http://www.budapestplasztika.hu/hu/blog/egeszseg/szerelem-jotekony-hatasa-szervezetunkre>

